

Tuula-Maija Magga-Hetta: **Vuotson koulun retki Muteniaan 1.9.2016**

Vuotson koulu sai mahdollisuuden tehdä kulttuuri- ja ympäristökasvatusretken Muteniaan. Koulun ympäristökasvatuksen keskeisinä tavoitteina pidetään sitä, että oppilaat saavat mahdollisuuden tutustua alueen kulttuuriperintöön, luontoon ja rakennettuun ympäristöön ja he osaavat arvioida omaa kulttuuriaan ja ympäristöään sekä eri aikoina tapahtuneita muutoksia. Koulun toiminnassa on tehty tiivistä yhteistyötä eri tahojen kanssa ja tällä retkellä olivat mukana Kemijoki Oy, Sompio-seura ja perinnekertoja Ilmi Magga. Ilman em. yhteistyötä koulun olisi ollut lähes mahdotonta toteuttaa Mutenian retkeä ja tuoda esille oppilaiden omaan ympäristöön liittyviä kysymyksiä.

Koululla annettiin oppilaille mahdollisuus luoda etukäteiskuva retken kohteesta eri tavoin. Etukäteen tutustuttiin Andreas Alarieston Lapin kuviin ja tarinoihin entisestä Sompioista sekä luettiin Samuli Paulaharjun teosta “ Sompio “. YLE:n dokumentti “ Hukutettu maa” loi kuvan sompiolaisesta elämäntavasta ennen ja jälkeen altaan rakentamisen. Tutkimalla vanhoja karttoja selviteltiin kadonneita paikkoja sekä saamenkielisiä paikannimiä. Yksityiset valokuva-arkistot kertoivat omaa tarinaansa entisestä elämäntavasta ja ympäristön muutoksesta. Tutustumalla Kemijoki Oy:n toimintaan saatiin kuva nykyaikaisesta energiayhtiöstä sekä uusiutuvasta sähköntuotannon muodosta. Vanhat lehtileikkeet olivat mielenkiintoista luettavaa.

Retken tutustumisaiheina olivat mm. Sompiojärvi, Nattaset ja Mutenian tie. Mutenian kyläkummulla Jouko Illikainen Kemijoki Oy:sta kertoi tekoaltaiden rakentamisesta sekä ympäristötöistä alueella. Kyläkerroksella päästiin tutustumaan maisemaan ja jäljellä olevaan rakennusperintöön. Mielenkiintoisen lisän toi perinnekertoja Ilmi Maggan tarinat entisestä kotikylästään sekä hänen valottamansa henkilöhistoria. Retken ohjelmaan kuuluivat vielä taidetyöpajat ympäristöä tutkien ja tallentaen. Retki antoi uutta ajateltavaa ja kokemuksia, jotka auttavat oppilaita näkemään kotiseutunsa monipuolisuuden ja arvon muuttuvissakin olosuhteissa. Samalla olemme yhteistyössä saaneet opettaa nuorille, että ympäristöllä on aina oma arvonsa ihmiselle. Tärkeää on myös kehottaa lapsia rakastamaan kotiseutuaan sellaisena kuin se on, koska muuta mahdollisuutta ei ole. Tällä hetkellä emme voi muuttaa ympäristöämme laajassa mitassa, mutta voimme nähdä asioita ympärillämme, joita vielä kannattaa vaalia, kunnioittaa. Ihminen sopeutuu aina uuteen aikaan ja selviytyy, tätä selviytymistä kannattaa opettaa ja opetella ajoissa. Haluan lainata tähän Veikko Haakanan runon, jonka sanat kertovat kuinka kuitenkin voimme suhtautua muuttuneeseen ympäristöön.

VIRREN SANAT

... ja kun näet jokesi padotuksi
eikä siinä ole enää kalaa
ei veden solinaa edes vapaan laulua
rakasta sitä silti
niinkuin vanhemmat lastaan
jolle on pahaa tehty.

Ja kun huomaat metsän kaadetuksi
maankamaran rikotuksi
poltetuksi myrkytetyksi
rakasta sitä silti
hyväile katseellasi muistoillasi
niinkuin vanhemmat lastaan
jolle on pahaa tehty.

Ja kun on tapahtunut ja peruuntamatonta
että hillasuosi silmäkantamattomat aapasi
metsähanhien kapustarintojen
kurkien joutsenten pesäpaikat
ovat poissa veden alla hukkuneet
polkusi jotka pilkotit
peltosi jotka muokkasit
kotisi jonka rakensit toiveillasi teit lämpimäksi
otettu viety
niin yritä rakastaa sitä vettä

Yritä rakastaa älä vihaa.
niinkuin et vihannut pakkasta talvella
räkkää kesällä nälkää katovuonna
tautia josta kärsivällisyydellä paranit.

Sillä kenties tämä sairaus on ajan hengessä
niissä jotka heikkoja ovat
rakkaus helisevä vaski kilisevä kulkunen
tai loppunut tyystin -
mutta sinä tätä kaikkea tällaisenaankin
kuin vanhemmat lastaan
rakasta.